

2021/2254(INI)

29.4.2022

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE – w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.
(2021/2254(INI))

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sprawozdawczyni: Isabel Carvalhais

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*):
Álvaro Amaro, Komisja Rozwoju Regionalnego

(*) Zaangażowana komisja – art. 57 Regulaminu PE

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE – w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r. (2021/2254(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 czerwca 2021 r. zatytułowany „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.” (COM(2021)0345),
- uwzględniając program działań Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 i cele zrównoważonego rozwoju,
- uwzględniając porozumienie paryskie osiągnięte podczas 21. sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu,
- uwzględniając art. 39 i 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027¹,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie)²,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013³,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013⁴,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu

¹ [Dz.U. L 433 z 22.12.2020, s. 11.](#)

² [Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.](#)

³ [Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1.](#)

⁴ [Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 187.](#)

Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej⁵,

- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa”⁶,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 27 października 2016 r. w sprawie sposobu, w jaki WPR może usprawnić tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich⁷,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie kobiet i ich roli na obszarach wiejskich⁸,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie przyszłości żywności i rolnictwa⁹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 3 października 2018 r. w sprawie uwzględnienia szczególnych potrzeb obszarów wiejskich, górskich i oddalonych¹⁰,
- uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640),
- uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej z dnia 4 lutego 2022 r. dotyczący 8. sprawozdania na temat spójności: Spójność w Europie do 2050 r. (COM(2022)0034),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie skutków zmian demograficznych (COM(2020)0241),
- uwzględniając zieloną księgę Komisji z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie starzenia się – „Wspieranie solidarności i odpowiedzialności między pokoleniami” (COM(2021)0050),
- uwzględniając deklarację Cork 2.0 „Lepsze życie na obszarach wiejskich” przyjętą przez strony Konferencji europejskiej dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich, która odbyła się w Corku we wrześniu 2016 r.,
- uwzględniając zasadę 20 Europejskiego filaru praw socjalnych,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 26 stycznia 2022 r. zatytułowaną „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE” (CDR 3533/2021),
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 23 marca 2022 r. zatytułowaną „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE” (NAT/839-EESC-2021),

⁵ [Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.](#)

⁶ [Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1.](#)

⁷ [Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 228.](#)

⁸ [Dz.U. C 298 z 23.8.2018, s. 14.](#)

⁹ [Dz.U. C 76 z 9.3.2020, s. 62.](#)

¹⁰ [Dz.U. C 11 z 13.01.2020, s. 15.](#)

- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając opinie Komisji Rozwoju Regionalnego oraz Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A9-0000/2022),
- A. mając na uwadze, że obszary wiejskie stanowią około 83 % całego terytorium Europy i zamieszkuje je około 137 milionów ludzi (30 % ludności Europy); mając na uwadze, że obszary wiejskie, w szczególności oddalone i słabiej rozwinięte regiony wiejskie, zmagają się ze szczególnymi, nierozwiązanymi problemami;

1. Wyzwania i szanse stojące przed silniejszymi, odpornymi i sprzyjającymi włączeniu społecznemu obszarami wiejskimi

1. podkreśla różnorodność obszarów wiejskich w całej UE; przypomina, że obszary wiejskie położone w pobliżu ośrodków miejskich, w regionach oddalonych lub w strefach górskich oraz w regionach najbardziej oddalonych stoją przed różnymi wyzwaniami wymagającymi ukierunkowanych rozwiązań;
2. podkreśla, że strategie i działania na szczeblu UE w połączeniu ze strategiami i działaniami na szczeblu krajowym i regionalnym mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia dobrobytu i dobrostanu mieszkańców europejskich obszarów wiejskich, a także dla sprostania stojącym przed nimi wyzwaniom, takim jak spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa, mniejsza liczba wysokiej jakości miejsc pracy, brak dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w interesie ogólnym, presja związana ze zmianą klimatu i obciążenie środowiska, mniejsza łączność i ograniczony dostęp do innowacji;
3. podkreśla kluczową rolę, jaką obszary wiejskie mogą odegrać w rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez dostarczanie usług ekosystemowych w celu łagodzenia zmiany klimatu i degradacji środowiska, zapewnianie zrównoważonej produkcji żywności, ochronę dziedzictwa wiejskiego i udział w sprawiedliwej, ekologicznej i cyfrowej transformacji;
4. zwraca uwagę na rosnące niezadowolenie mieszkańców obszarów wiejskich, którzy mają poczucie, że ich potrzeby nie są w wystarczającym stopniu uwzględniane w procesie podejmowania decyzji politycznych, co stwarza podatny grunt do zwiększenia dystansu między obywatelami a uczestnikami politycznego procesu decyzyjnego;
5. podkreśla, że obszary wiejskie są szczególnie narażone na skutki kryzysów, takich jak pandemia COVID-19 i wojna na Ukrainie, ale są też w stanie oferować nowe możliwości w odpowiedzi na takie kryzysy;

2. Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE

6. z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE; zgadza się z ogólnymi celami określonymi w tym komunikacie i uważa, że stanowi on niezwykle cenną okazję do wzmocnienia działań na rzecz obecnej sytuacji obszarów wiejskich i ich przyszłości;

7. przyjmuje do wiadomości zaproponowany plan działania na rzecz obszarów wiejskich, który należy przekształcić w dynamiczne narzędzie przyszłych działań; wzywa Komisję i państwa członkowskie do nadania najwyższego priorytetu realizacji tego planu i wyznaczenia konkretnych celów, tak aby do 2040 r. osiągnąć cel, jakim są silniejsze, lepiej skomunikowane, odporne i zamożne obszary wiejskie;
8. podziela zdanie, że potrzebna jest wspólna, ogólnounijna, funkcjonalna definicja obszarów wiejskich, i wzywa Komisję do jej szybkiego opracowania i wprowadzenia w życie;
9. popiera opracowanie paktu na rzecz obszarów wiejskich; uważa, że należy określić w nim konkretne cele, wyniki, systemy zarządzania i monitorowania oraz zakres obowiązków instytucjonalnych;
10. z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź utworzenia obserwatorium obszarów wiejskich; uważa, że jest to ważny instrument informowania, opracowywania i monitorowania lepszej polityki publicznej;
11. podkreśla znaczenie wprowadzenia mechanizmu weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, który umożliwi ocenę potencjalnego wpływu inicjatyw UE na obszary wiejskie; wzywa państwa członkowskie do wspierania rozwoju i wdrażania skutecznych mechanizmów weryfikacji polityki na rozwój obszarów wiejskich na szczeblu krajowym oraz zwraca się do Komisji o udzielenie im pomocy;

3. Kierunki rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie roku 2040

12. podkreśla, że mieszkańcy obszarów wiejskich muszą korzystać, jak wszyscy inni obywatele, ze sprawiedliwych warunków realizacji celów zawodowych, społecznych i osobistych, ze szczególnym uwzględnieniem grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji, zapewniając w ten sposób skuteczną realizację Europejskiego filaru praw socjalnych; podkreśla, że niezbędne są ukierunkowane interwencje sprzyjające skutecznej wymianie pokoleń;
13. podkreśla, że Europejski Zielony Ład może otworzyć nowe możliwości na obszarach wiejskich oraz stworzyć nową dynamikę na rzecz bardziej odpornej przyszłości, a jednocześnie zapewnić sprawiedliwą i sprzyjającą włączeniu społecznemu transformację;
14. podkreśla kluczową rolę, jaką rolnictwo odgrywa na obszarach wiejskich; przypomina, że rolnictwo zrównoważone, zapewniające rolnikom godziwy dochód, ma kluczowe znaczenie dla żywotności tych obszarów;
15. podkreśla, że zróżnicowanie i innowacyjność gospodarki wiejskiej w oparciu o lokalny potencjał odgrywają kluczową rolę w wykorzystywaniu możliwości, jakie oferuje transformacja cyfrowa i ekologiczna; wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia środków wspierających sprawiedliwą transformację i zróżnicowanie gospodarki wiejskiej;
16. wyraża ubolewanie, że praca kobiet zamieszkujących obszary wiejskie nadal nie jest należycie uznawana; wzywa Komisję i państwa członkowskie do podjęcia działań w celu opracowania i wdrożenia środków służących zwalczaniu różnic w traktowaniu

kobiet i mężczyzn;

17. podkreśla kluczową rolę obszarów wiejskich w przechodzeniu na gospodarkę niskoemisyjną; przypomina, że inicjatywy realizowane na obszarach wiejskich, np. związane z infrastrukturą do wytwarzania energii odnawialnej, muszą skutecznie przyczyniać się do ożywienia gospodarczego i społecznego tych obszarów;
18. podkreśla, że na obszarach wiejskich występuje większe ryzyko wykluczenia społecznego i ubóstwa energetycznego ze względu na większe odległości i ograniczenia mobilności; zwraca uwagę, że nowe rozwiązania i inwestycje w zakresie mobilności na obszarach wiejskich są potrzebne do osiągnięcia sprawiedliwego wzrostu gospodarczego w harmonii ze zrównoważoną transformacją energetyczną;
19. podkreśla, że transformacja cyfrowa stwarza nowe możliwości dla obszarów wiejskich, osiągalne tylko gdy zapewniony jest odpowiedni, stabilny i łatwo dostępny zasięg łączności szerokopasmowej; ostrzega przed ryzykiem pogłębienia się przepaści cyfrowej na obszarach wiejskich w wyniku braku zasięgu sieci 5G i wzywa państwa członkowskie do zmobilizowania wszystkich dostępnych instrumentów, aby temu zapobiec;
20. zwraca uwagę na fakt, że względny brak umiejętności cyfrowych na obszarach wiejskich może uniemożliwić społecznościom wiejskim korzystanie z możliwości, jakie oferuje transformacja cyfrowa; wzywa do wprowadzenia środków zapewniających włączenie cyfrowe i wspierających środowisko sprzyjające innowacjom cyfrowym na obszarach wiejskich;

4. Pierwsze kroki na drodze do określenia wizji i strategii dla obszarów wiejskich

21. wyraża ubolewanie z powodu późnej publikacji komunikatu Komisji, co uniemożliwiło jego pełne włączenie do obecnych ram programowania; zwraca się do Komisji o zapewnienie, aby wszystkie państwa członkowskie odpowiednio uwzględniły wymiar terytorialny obszarów wiejskich, oraz o ocenę jego wdrażania i wpływu w planach strategicznych WPR, programach polityki spójności oraz planach odbudowy i zwiększania odporności;
22. wzywa państwa członkowskie do zajęcia się szczególnymi wyzwaniami stojącymi przed obszarami wiejskimi podczas wdrażania obecnych programów wieloletnich ram finansowych oraz do zapewnienia inwestycji niezbędnych do zagwarantowania włączenia społecznego i tworzenia miejsc pracy, aby wspierać konkurencyjność i umożliwić sprawiedliwą transformację cyfrową i ekologiczną;
23. wyraża ubolewanie z powodu utrzymujących się przeszkód w stosowaniu podejścia wielofunduszowego, które utrudniają wdrażanie integracyjnych podejść na obszarach wiejskich; wzywa Komisję do wzmocnienia synergii i koordynacji między instrumentami finansowania unijnego oraz z instrumentami krajowymi, a także do wprowadzenia uproszczeń, zwłaszcza w przypadku mniejszych projektów, które mają kluczowe znaczenie dla obszarów wiejskich;
24. podkreśla rolę, jaką we wspieraniu obszarów wiejskich muszą odgrywać wszystkie polityki i fundusze UE, zarówno te realizowane wspólnie, jak i te objęte zarządzaniem

bezpośrednim;

25. zwraca uwagę na wnioski Komisji z badania na temat skuteczności programów LEADER w zapewnianiu rozwiązań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; wzywa państwa członkowskie do wspierania programu LEADER/rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS), a tym samym do ułatwiania i upowszechniania stosowania podejścia wielofunduszowego; uważa, że rozsądne przeznaczenie środków pomocy na RLKS w ramach wszystkich odpowiednich funduszy na szczeblu UE, w tym Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), przyczyniłoby się do silniejszego i bardziej zrównoważonego rozwoju terytorialnego;

5. Zasada partnerstwa, sprawowanie rządów i wzmacnianie pozycji obszarów wiejskich

26. podkreśla, że wzmacnianie pozycji społeczności wiejskich, co wymaga budowania zdolności, zwłaszcza na obszarach najbardziej oddalonych i słabiej zaludnionych, będzie sprzyjać większej spójności społecznej i silniejszemu poczuciu przynależności;
27. wzywa do opracowywania polityki w większym stopniu uwzględniającej potrzeby społeczności lokalnych, przy udziale lokalnych podmiotów, władz i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, oraz podkreśla, że muszą one odgrywać aktywną rolę w procesie podejmowania decyzji oraz wdrażania i oceny polityki;
28. zauważa, że choć przepisy UE przewidują podejścia i partnerstwa oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, istnieje opór przed ich wdrażaniem w konstruktywny sposób; wzywa państwa członkowskie do wspierania tych podejść poprzez określanie odpowiedzialności na odpowiednim szczeblu lokalnym oraz zapewnienie odpowiedzialności politycznej i silnej koordynacji strategii politycznych i inwestycji na wszystkich szczeblach sprawowania rządów;

6. Kształtowanie przyszłości po 2027 r.

29. przyjmuje do wiadomości zamiar Komisji, by do połowy 2023 r. podsumować działania podjęte przez UE i państwa członkowskie na rzecz obszarów wiejskich oraz by na początku 2024 r. sporządzić na tej podstawie sprawozdanie publiczne; uważa, że ocena ta może uutorować drogę do opracowania w pełni zintegrowanego planu działania na rzecz obszarów wiejskich w okresie programowania 2028–2034;
30. przypomina, że przyszłość obszarów wiejskich ma ogromne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa żywnościowego i autonomii żywnościowej Europy, co wyraźnie pokazały niedawna pandemia COVID-19 i wojna na Ukrainie;
31. wzywa do przekształcenia długoterminowej wizji w prawdziwą strategię na rzecz obszarów wiejskich na szczeblu UE, która zostanie w pełni włączona do przyszłych okresów programowania, oraz wzywa wszystkie państwa członkowskie do opracowania strategii na rzecz obszarów wiejskich na szczeblu krajowym;
32. wzywa Komisję do dokonania w odpowiednim czasie oceny potencjalnego wpływu wyłączenia EFRROW z zakresu rozporządzenia (UE) 2021/1060 na rozwój zintegrowanego podejścia terytorialnego na obszarach wiejskich;

7. Obszary wiejskie poza UE

33. uważa, że w interesie UE leży budowanie partnerstw poza jej granicami w celu wspierania zamożniejszych społeczeństw i gospodarek wiejskich, co przyniesie długoterminowe obopólne korzyści;
34. podkreśla znaczenie strategicznych powiązań między Afryką a Europą, opierając się na postępach poczynionych w ramach programu działań na rzecz transformacji obszarów wiejskich Afryka–Europa, w którym określono inicjatywy mające na celu trwałe wzmocnienie sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich w Afryce;
 - o
 - o
 - o
35. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Europejskie obszary wiejskie – wyzwania, szanse i kierunki rozwoju w przyszłości

Obszary wiejskie UE stanowią podstawowy aspekt europejskiego stylu życia i mają zasadnicze znaczenie dla gospodarczego, społecznego i środowiskowego funkcjonowania społeczeństw. Zamieszkuje je 137 mln ludzi, tj. 30,6 % ludności UE, i zajmują one około 83 % całkowitej powierzchni UE.

Obszary wiejskie mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia produkcji żywności i autonomii żywnościowej, a także ochrony zasobów naturalnych, krajobrazów, bioróżnorodności oraz dziedzictwa kulturowego. Sprawozdawczyni jest głęboko przekonana, że mogą one odegrać kluczową rolę w rozwiązywaniu najważniejszych bieżących problemów społecznych poprzez dostarczanie usług ekosystemowych w celu łagodzenia zmiany klimatu i degradacji środowiska, propagowanie zrównoważonej produkcji żywności i wspieranie sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Pomimo swoich mocnych stron obszary wiejskie, zwłaszcza te oddalone i słabiej rozwinięte, stoją w obliczu poważnych wyzwań, którym nie udało się jeszcze sprostać, co wywołuje rosnące niezadowolenie wśród ich mieszkańców, którzy mają poczucie, że ich potrzeby nie są w wystarczającym stopniu uwzględniane w procesie podejmowania decyzji politycznych, a to stwarza podatny grunt do zwiększenia dystansu między obywatelami a uczestnikami politycznego procesu decyzyjnego. Obszary wiejskie stanęły ostatnio w obliczu dodatkowych wyzwań spowodowanych pandemią COVID-19 i wojną na Ukrainie, związanych przede wszystkim z bezpieczeństwem żywnościowym i autonomią żywnościową.

Sprawozdawczyni podkreśla, że kompleksowe podejście obejmujące strategie i działania na szczeblu unijnym, a także krajowym i regionalnym, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia dobrobytu mieszkańców europejskich obszarów wiejskich. Ponadto podejście to jest kluczowe w kontekście stawiania czoła nierozwiązanym wyzwaniom, takim jak spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa, mniejsza liczba wysokiej jakości miejsc pracy, brak dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w interesie ogólnym, presja związana ze zmianą klimatu i obciążenie środowiska, mniejsza łączność i ograniczony dostęp do innowacji.

Sprawozdawczyni podkreśla, że mieszkańcy obszarów wiejskich muszą korzystać, jak wszyscy inni obywatele, ze sprawiedliwych warunków umożliwiających realizację celów zawodowych, społecznych i osobistych, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych znajdujących się w trudniejszej sytuacji, zapewniając w ten sposób skuteczną realizację Europejskiego filaru praw socjalnych. W związku z tym konieczne są ukierunkowane inwestycje i interwencje polityczne sprzyjające skutecznej wymianie pokoleń i niwelujące różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn, które nadal utrzymują się w wielu dziedzinach. Należy dotrzeć do wszystkich i zadbać o to, by nikt nie został pominięty.

Sprawozdawczyni uważa, że zróżnicowanie i innowacyjność gospodarki wiejskiej w oparciu o lokalny potencjał mają kluczowe znaczenie w kontekście wykorzystania pełnego potencjału oferowanego przez transformację cyfrową i ekologiczną, i podkreśla jednocześnie zasadniczą rolę, jaką działalność rolnicza odgrywa na obszarach wiejskich. Zrównoważone rolnictwo,

zapewniające godziwy dochód rolnikom i wysokiej jakości produkty konsumentom, a jednocześnie przyczyniające się do ochrony środowiska, będzie czynnikiem stymulującym odporność, żywotność i zamożność tych obszarów.

Europejski Zielony Ład może otworzyć nowe możliwości na obszarach wiejskich, zwłaszcza w kontekście przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Ważne jest, aby możliwości te zapewniały sprawiedliwą i sprzyjającą włączeniu społecznemu transformację oraz skutecznie przyczyniały się do ożywienia gospodarczego i społecznego społeczności wiejskich, które poza tym, że stoją w obliczu endogennych, nierozwiązanych problemów strukturalnych, są również bardziej narażone na ryzyko ubóstwa energetycznego i wykluczenia społecznego.

Odpowiedni zasięg stabilnych i dostępnych usług sieci szerokopasmowych, budowanie zdolności cyfrowych i tworzenie środowiska sprzyjającego innowacjom cyfrowym na obszarach wiejskich to kluczowe uwarunkowania, dzięki którym obszary wiejskie będą mogły korzystać z nowych możliwości, jakie oferuje transformacja cyfrowa. Dzięki temu można by zapewnić nieograniczony potencjał w działaniach na rzecz poprawy życia ludzi i łagodzenia negatywnych skutków ograniczonej łączności, odizolowania i oddalenia, poprzez umożliwienie wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych, takich jak technologie w dziedzinie telezdrowia, rozwiązania z zakresu administracji elektronicznej i usługi edukacyjne, otwarcie nowych ścieżek uczenia się, wykorzystanie globalnej wiedzy i promowanie uczenia się przez całe życie.

Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – pierwsze kroki i przyszłe działania w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich

Sprawozdawczyni z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE i popiera określone w nim ogólne cele. Uważa, że stanowi on bardzo cenną okazję do nadania politycznej widoczności toczącej się aktualnie debacie oraz do wzmocnienia tak bardzo potrzebnych pilnych działań na rzecz obecnej sytuacji obszarów wiejskich i ich przyszłości.

Komunikat jest również okazją do podkreślenia mocnych stron i wartości obszarów wiejskich, ze szczególnym naciskiem na pozytywne i konstruktywne komunikaty, dotyczące np. realizowanych innowacyjnych projektów łączących naukę, kreatywność i wiedzę przodków, które przyciągają i aktywizują młodzież i osoby z obszarów miejskich.

W komunikacie przewidziano szereg inicjatyw i narzędzi politycznych, dzięki którym obszary wiejskie będą mogły w pełni wykorzystać swój potencjał.

Plan działania na rzecz obszarów wiejskich ma stworzyć możliwości wspierania spójności terytorialnej obszarów wiejskich. Sprawozdawczyni uważa, że ten plan działania należy przekształcić w trwałą, dynamiczną instrument, który będzie elastyczny i możliwy do dostosowania do zmian lokalnych, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do nadania najwyższego priorytetu jego realizacji oraz wyznaczenia konkretnych celów, tak aby do 2040 r. osiągnąć cel, jakim są silniejsze, lepiej skomunikowane, odporne i zamożne obszary wiejskie.

Sprawozdawczyni w pełni popiera opracowanie paktu na rzecz obszarów wiejskich, który – jeśli ma służyć realizacji określonych w nim ambitnych celów, a także zaspokojeniu potrzeb i oczekiwań obszarów wiejskich – musi się urzeczywistnić w postaci wiążących zobowiązań i

skutecznego planu działania, zawierającego jasno określone konkretne cele i wyniki oraz system zarządzania i monitorowania i obowiązki instytucjonalne.

Mechanizm weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, który pozwoliłby lepiej identyfikować i uwzględniać potencjalny wpływ i oddziaływanie na obszary wiejskie strategii europejskich podczas ich opracowywania, poddawania przeglądowi i oceny, jest już od dawna potrzebny i musi zostać skutecznie i szybko wdrożony. Sprawozdawczynie wzywa ponadto państwa członkowskie, by wspierały rozwój i wdrażanie skutecznych mechanizmów weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich na szczeblu krajowym, korzystając z doświadczenia i pomocy Komisji.

Sprawozdawczynie wyraża ubolewanie, że komunikat Komisji został wydany z opóźnieniem, co uniemożliwia jego pełne włączenie do obecnych ram programowania, procesów planowania polityki i interwencji, które pozwoliłyby w pełni wykorzystać jego potencjał.

Sprawozdawczynie jest głęboko przekonana, że konieczne są konkretne propozycje natychmiastowych, krótkoterminowych działań; obszary wiejskie nie mogą czekać. Zwraca się zatem do Komisji o zapewnienie, aby odpowiednio uwzględniono wymiar terytorialny obszarów wiejskich, oraz o coroczną ocenę jego wdrażania i wpływu w planach strategicznych WPR, programach polityki spójności oraz planach odbudowy i zwiększania odporności. Przypomina również, że wszystkie polityki i fundusze europejskie, zarówno te realizowane wspólnie, jak i te objęte zarządzaniem bezpośrednim, muszą odegrać rolę we wspieraniu obszarów wiejskich.

Jednocześnie państwa członkowskie muszą również zająć się szczególnymi wyzwaniami stojącymi przed obszarami wiejskimi podczas wdrażania obecnych programów WRF i programów krajowych oraz zapewnić inwestycje niezbędne do zagwarantowania włączenia społecznego i tworzenia miejsc pracy, aby wspierać konkurencyjność i umożliwić sprawiedliwą transformację cyfrową i ekologiczną.

Podejście wielofunduszowe mogłoby w znacznym stopniu pomóc w zaspokajaniu potrzeb obszarów wiejskich w bardziej zintegrowany sposób. Wciąż jednak utrzymują się przeszkody i sprawozdawczynie wzywa Komisję do wzmocnienia synergii i koordynacji między instrumentami finansowania unijnego oraz z instrumentami krajowymi, a także do wprowadzenia uproszczeń, zwłaszcza w przypadku mniejszych projektów, które mają kluczowe znaczenie dla obszarów wiejskich.

Sprawozdawczynie zwraca uwagę, że obszary wiejskie w Europie są bardzo zróżnicowane. Obszary wiejskie położone w pobliżu ośrodków miejskich, w regionach oddalonych lub w strefach górskich oraz w regionach najbardziej oddalonych stoją przed różnymi wyzwaniami, które wymagają ukierunkowanych strategii i rozwiązań na rzecz rozwoju.

W przeprowadzonym niedawno badaniu Komisji we wnioskach potwierdzono skuteczność programu LEADER w opracowywaniu rozwiązań umożliwiających uwzględnianie wyzwań i możliwości gospodarczych, społecznych i rozwojowych na poziomie lokalnym oraz we wspieraniu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w całej UE. Sprawozdawczynie wzywa państwa członkowskie do wspierania inicjatyw LEADER/RLKS, ułatwiających i upowszechniających stosowanie podejścia wielofunduszowego, i jednocześnie uważa, że rozsądne przeznaczenie środków na RLKS na szczeblu UE w ramach wszystkich odpowiednich funduszy, w tym EFRROW, przyczyniłoby się do silniejszego i bardziej zrównoważonego rozwoju terytorialnego.

Ta niejednorodność wymaga opracowywania polityki w większym stopniu uwzględniającej potrzeby społeczności lokalnych oraz rozwiązań dostosowanych do potrzeb, przy udziale lokalnych podmiotów, władz i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; w związku z tym sprawozdawczynie podkreśla, że muszą one odgrywać aktywną rolę na wszystkich etapach opracowywania polityki, od podejmowania decyzji po jej wdrażanie i ocenę. Ich udział wnosi wartość dodaną w postaci unikalnego doświadczenia i wiedzy na temat różnorodnych wyzwań lokalnych. Ponadto angażowanie zainteresowanych stron w proces podejmowania decyzji odgrywa ważną rolę we wzmacnianiu legitymizacji i politycznej i poczucia odpowiedzialności za interwencje. Sprawozdawczynie wyraża głębokie przekonanie, że będzie to sprzyjać większej spójności społecznej i poczuciu przynależności.

Budowanie zdolności, zwłaszcza na obszarach najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych, ma kluczowe znaczenie dla wzmocnienia pozycji społeczności wiejskich, tak aby miały one ważniejszy głos w kształtowaniu procesów decyzyjnych.

Mimo że przepisy UE przewidują podejścia i partnerstwa oparte na wielopoziomym sprawowaniu rządów, nadal obserwuje się opór w stosowaniu tych zasad w konstruktywny sposób. Państwa członkowskie muszą wspierać te podejścia poprzez określanie odpowiedzialności na odpowiednim szczeblu lokalnym oraz zapewnienie odpowiedzialności politycznej i silnej koordynacji strategii politycznych i inwestycji na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

Sprawozdawczynie wzywa do przekształcenia długoterminowej wizji w prawdziwą strategię na rzecz obszarów wiejskich na szczeblu europejskim, która zostanie w pełni włączona do kolejnych okresów programowania, oraz apeluje do wszystkich państw członkowskich o opracowanie strategii na rzecz obszarów wiejskich na szczeblu krajowym. Uważa ponadto, że zapowiedziany przez Komisję plan podsumowania działań do połowy 2023 r. powinien utworzyć drogę do pełnego włączenia planu działania na rzecz obszarów wiejskich do okresu programowania 2028–2034.

Sprawozdawczynie uważa, że bardzo ważne jest, by Komisja oceniła potencjalny wpływ wyłączenia Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) z rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na rozwój zintegrowanego podejścia terytorialnego na obszarach wiejskich, aby odpowiednio przygotować wnioski na następny okres programowania.

UE jest podmiotem globalnym, który działa na rzecz pokoju i rozwoju międzynarodowego, i w jej interesie leży budowanie partnerstwa poza jej granicami w celu wspierania zamożniejszych społeczeństw i gospodarek wiejskich, co przyniesie długoterminowe obopólne korzyści.

Podsumowując, sprawozdawczynie uważa, że europejskie obszary wiejskie odgrywają istotną rolę, ponieważ przyczyniają się do funkcjonowania całego kontynentu w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Ich znaczenie jest ogromne, a przedmiotowa długoterminowa wizja stanowi dobry punkt wyjścia w kierunku przyszłości, podczas gdy już teraz konieczne jest podjęcie odważnych i skutecznych działań na rzecz obszarów wiejskich, we współpracy ze wszystkimi podmiotami i na wszystkich szczeblach, aby obszary wiejskie stały się silniejsze, lepiej skomunikowane, odporne i zamożne.